

Fogler Emánuel

Apukám, Fogler Emánuel. Ez már az 1944-es évek környékén volt. A papának pajesza is volt, de ilyen rövid, pakumpaknak [Pakombart - pofaszakáll, oldalszakáll; német -- A szerk.] mondták. Razollal [Maró folyadék, amit borotválkozáshoz használtak régen. Az arcra kenve leszedi a szőrt, amit aztán le lehet törölni. A hagyomány szerint az ortodox zsidó férfiaknak szakálluk van, mivel sem késsel, sem pengével nem szabad az arcot érinteni. Azok az ortodoxok, akik mégis szerettek volna borotválkozni, a razollal kerülték meg a tiltást. -- A szerk.] borotválkozott. Hetente egyszer csinálták, főleg pénteken voltak megborotválva. Hajadonfőtt soha nem járt. Amikor az utcára ment, nem a kipa volt rajta, hanem kalap. Édesapám naponta kétszer járt a templomba, a reggeli és az esti imára, szombaton három alkalommal. A reggeli imádság után általában bement egy kupicára a nagyapámhoz. Mi, gyerekek az iskolából is sokszor bementünk, mert az iskolaudvarban laktak. [Ott volt a templom és a hitközségi alkalmazottak lakásai is. - A szerk.] Édesapám tanulni is járt. Voltak ilyen megállapított idők, amikor a rabbi vagy a veje tartottak a besz-medresben, a nagytemplomban órákat [A besz-medres fióktemplom. Tévedésből említett nagytemplomot kistemplom helyett. - A szerk.] Nem mindenki járt el oda, csak inkább a vallásosabbak és akik egy kicsit jobban ismerték már a Talmudot. A 13 éves fiúk fölkészítése is a besz-medresben történt. Volt egy üzletünk, bőrkereskedésünk. Apámnak nem volt segédje, de természetesen mikor már nagyobbak lettünk, akkor segítettünk ahogy csak tudtunk. Megtanultuk, hogyan kell kiszabni a cipő

alsó részét stb., mert a bőrkereskedő nemcsak eladott egy darab bőrt, hanem ki is szabta. Én az egyik vevőnként a cipőfelsőrész-készítést is megtanultam. A bolt nem volt nyitva vasárnap, szombaton se volt nyitva, de szombat este már nyitva volt. Amikor hazaértünk a templomból, akkor kinyitották az üzletet, és addig volt nyitva, ameddig volt vevő. A szüleim foglalkoztak ponyva-eladással, édesapám elvállalta egy bizonyos budapesti cégtől, és én már egész kis koromban vittem a biciklin a ponyvát Akasztóra meg a többi vidékekre, ahol értékesíteni tudtuk.